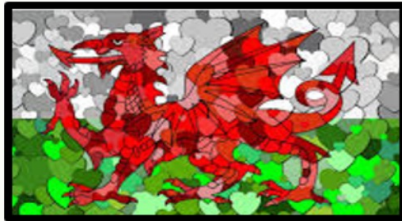

Llwybr Datblygu'r Gymraeg 2022-23

Bethan Griffiths

bethan.griffiths@pcydd.ac.uk

Darlith 10 ac 11

Dydd Llun

12^{fed} o Ragfyr 2022

Nod y ddarlith

- Rhan 1 – Codi safonau llythrennedd yn y dosbarth.
- Y berthynas agos sydd rhwng y sgiliau iaith
- Defnyddio testun i godi safonau dysgwyr
- Addyseg – rhoi syniadau ar waith.

Nod y ddarlith

- Rhan 2 – Adolygu ac Atgyfnerthu
- Adolygu gwallau cyffredin ac atgyfnerthu rheolau iaith y tymor
- Cyfle i ofyn cwestiynau am y Portffolio Cymraeg.

Y ddarlith ddiwethaf...

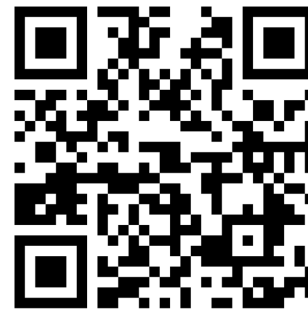

Yn y dosbarth

1. Sut mae datblygu sgiliau ysgrifennu dysgwyr?

Targedau personol 2.

2. Sut mae datblygu cywirdeb wrth ysgrifennu?

<https://padlet.com/bethangriffiths/z1yn6k87vgylft2w>

Prifysgol Cymru
Y Drindod Deu'r Sant
University of Wales
Trinity Saint David

Yr Athrofa
Centre for Education
Addysg i Gymru | Education for Wales

RHAGORIAITH

www.athrofa.cymru

'Safonau ysgrifennu dysgwyr mewn llawer o ysgolion cynradd yw'r gwannaf o'r pedair medr iaith (sef gwrando, siarad, darllen ac ysgrifennu) o hyd'

<https://ymchwil.senedd.cymru/erthyglau-ymchwil/darllen-rhwng-y-llinellau-sgiliau-llythrennedd-plant-cymru/>

Prifysgol Cymru
Y Drindod Dewi Sant
University of Wales
Trinity Saint David

Yr Athrofa
Centre for Education
Adding i Cymru | Education for Wales

RHAGORIAITH

www.athrofa.cymru

Syniadau pellach – codi safonau ysgrifennu yn y dosbarth

Prifysgol Cymru
Y Drindod Dewi Sant
University of Wales
Trinity Saint David

Yr Athrofa
Centre for Education
Addysg i Gymru | Education for Wales

RHAGORIAITH

www.athrofa.cymru

gosod cyd-destun clir

ysgrifennu ar y
cyd / dan
arweiniad

Rhoi cyfle i drafod ac
esbonio

hunangywiro / ail
edrych ar y
ffocws iaith

edrych ar
ramadeg /
roi ffocws
iaith benodol

darllen / rhoi adborth ar
waith cyfoedion

adnabod meini prawf
llwyddiant / sgaffaldio
addas

Rhoi adborth
amserol a
phwrrpasol

rhoi cyfle i uwchlefelu
(ail ddrafftio)

Prifysgol Cymru
Y Drindod Dewi Sant
University of Wales
Trinity Saint David

Yr Athrofa
Centre for Education
Adding i Gymru | Education for Wales

RHAGORIAITH

www.athrofa.cymru

Adnoddau Defnyddiol wrth ysgrifennu yn y dosbarth

Dyma set o gardiau y gellir eu defnyddio mewn sesiynau trafod yn yr ysgol i godi safon ysgrifennu dysgwyr. Peniarth.Cymru

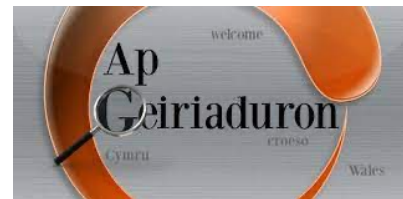
Geiriaduron i ddysgwyr

Apiau

Seren Iaith 2 Bach

AP TREIGLO

Prifysgol Cymru
Y Drindod Dewi Sant
University of Wales
Trinity Saint David

Yr Athrofa
Centre for Education
Addysg i Gymraeg | Education for Wales

RHAGORIAITH

www.athrofa.cymru

Adnoddau defnyddiol wrth i chi ysgrifennu...

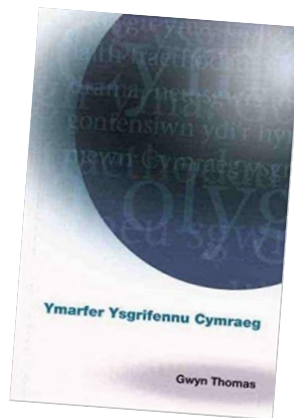

BANC BRAWDDEGAU

<https://www.porth.ac.uk/cy/collection/banc-brawddegau>

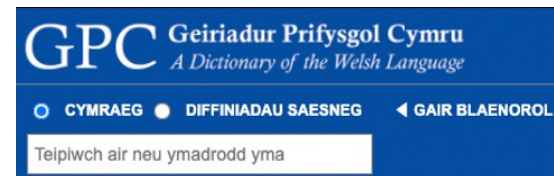
https://siop.peniarth.cymru/index.php?route=product/product&product_id=140

Thomas, G. (2015). *Ymarfer Ysgrifennu Cymraeg*. Lofa.

<http://www.termiaduraddysg.cymru>

<https://www.geiriadur.ac.uk/gpc/gpc.html>

Y berthynas rhwng y sgil o ddarllen ac ysgrifennu

Mae perthynas agos rhwng darllen ac ysgrifennu ac mae cysylltiad agos rhwng hyfedredd person fel darllenwr a'i allu fel ysgrifennwr.

Pam cysylltu darllen ac ysgrifennu?

Am mai dwy wedd ar yr un peth ydyn nhw. Mae darllen i ysgrifennu fel y mae gwrando i siarad.

Trwy gyflwyno testunau safonol ac amrywiol, (gan gynnwys enghreifftiau o waith y dysgwyr) fel modelau o ysgrifennu effeithiol, a'u cyd-ddarllen, gellir datblygu'r ysgrifenydd gwan ac ymestyn yr ysgrifenydd hyderus.

Wrth gyflwyno testunau gweladwy i bawb, gellir tynnu sylw at nodweddion arbennig er mwyn datblygu gallu'r plant i ysgrifennu. Gellir cynyddu a chyfoethogi geirfa, brawddegau, a syniadau creadigol y plant.

<http://resources.hwb.wales.gov.uk/VTC/cynnal/Athrawon/canllawiau/cyd-ddar.htm#Darllen%20ac%20Ysgrifennu>

Pa mor dda yw sgiliau darllen pobl ifanc 15 oed yng Nghymru?

Sgorau PISA Cymru yn 2018 ac yn y cylchoedd blaenorol

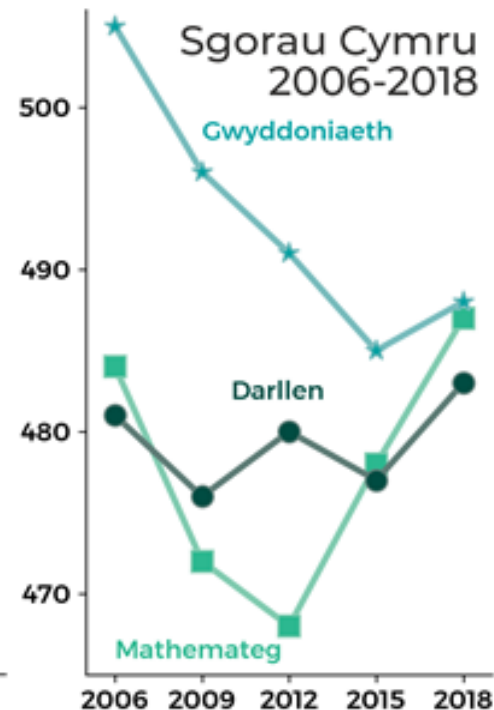
Darllen

Mathemateg

Gwyddoniaeth

'O ran darllen, perfformiodd merched Cymru yn well na'r bechgyn, fel ym mhob gwlad arall a gymerodd ran. Yng Nghymru, roedd y gwahaniaeth hwn yn ystadegol arwyddocaol, yn wahanol i'r gwahaniaethau rhwng y rhywiau mewn mathemateg a gwyddoniaeth.'

<https://ymchwil.senedd.cymru/erthyglau-ymchwil/darllen-rhwng-y-llinellau-sgiliau-llythrennedd-plant-cymru/>

Prifysgol Cymru
Y Drindod Dewi Sant
University of Wales
Trinity Saint David

Yr Athrofa
Centre for Education
Adding | Cymru | Education for Wales

RHAGORIAITH

www.athrofa.cymru

Strategaethau i godi safonau darllen yn y dosbarth

Prifysgol Cymru
Y Drindod Dewi Sant
University of Wales
Trinity Saint David

Yr Athrofa
Centre for Education
Adding i Gymru | Education for Wales

RHAGORIAITH

www.athrofa.cymru

Strategaethau darllen

Defnyddio'r
lluniau
i gael cliw.

Dweud synau'r
llythrennau
a'u clymu.

Chwilio am eiriau
bach sy'n cuddio
yn y geiriau
mawr.

Torri'r gair i
sillafau.

Defnyddio'r
atalnodi i helpu
darllen yn
ystyrlon.

Ail-ddarllen os
nad ydych yn
deall.

Darllen ymlaen i
geisio gwneud
synnwyr o'r gair.

Gwrando ar y
geiriau wrth i chi
eu darllen.

Edrych i weld os
yw'r gair yn
debyg i un arall yr
ydych yn ei
wybod.

Dychmygu beth
sy'n digwydd.

Gofyn cwestiwn a
fydd yn helpu os
nad ydych yn
deall.

Adnabod eich
camgymeriadau
a'u cywiro.

Tric a Chlic

Pecyn addysg Tric a Chlic
Cynllun ffoneg synthetig, systematig a
dilyniadol i'r Cyfnod Sylfaen
Cynllun sy'n:

- addysgu sain a ffurf llythrennau
- addysgu strategaethau adeiladu i ddarllen a thorri geiriau i sillafu
- annog rhuglder a mynegiant wrth ddarllen o'r dechrau un
- cynnig dulliau addysgu rhyngweithiol
- atgyfnerthu'r camau yn rheolaidd
- symud yn gyflym o un cam i'r llall

Prifysgol Cymru
Y Drindod Dewi Sant
University of Wales
Trinity Saint David

Yr Athrofa
Centre for Education
Addysg i Gymru | Education for Wales

RHAGORIAITH

www.athrofa.cymru

Darllen yn y dosbarth

Darllen ar y cyd.

Darllen mewn parau.

Darllen dan arweiniad.

Cyfleoedd i drafod /
rhagdybio.

Prifysgol Cymru
Y Drindod Dewi Sant
University of Wales
Trinity Saint David

Yr Athrofa
Centre for Education
Addysg i Gymru | Education for Wales

RHAGORIAITH

www.athrofa.cymru

Adroddiad Estyn: Caffael yr iaith Gymraeg

Sut mae lleoliadau ac ysgolion cynradd cyfrwng Cymraeg a dwyieithog yn datblygu medrau gwrando, siarad, darllen ac ysgrifennu dysgwyr

Estyn, Mawrth 2021: Caffael yr iaith Gymraeg

Caffael yr iaith Gymraeg

Lle mae'r addysgu'n gyson dda neu'n well, mae ymarferwyr yn canolbwyntio ar drafod testunau gyda dysgwyr yn fanwl drwy brofiadau darllen ar y cyd â llyfrau lluniau, 'llyfrau mawr' neu destun ar sgrin. Mae ymarferwyr yn yr ysgolion hyn yn datblygu medrau datgodio, dealltwriaeth lythrennol, crynhoi a dod i gasgliad, ad drefnu, gwerthuso a gwerthfawrogi o oed cynnar. Tud. 92

Prifysgol Cymru
Y Drindod Dewi Sant
University of Wales
Trinity Saint David

Yr Athrofa
Centre for Education
Addysg i Gymraeg | Education for Wales

RHAGORIAITH

www.athrofa.cymru

Caffael yr iaith Gymraeg

Argymhellion:

Dylai ysgolion cynradd gynnig cyfleoedd i ddysgwyr wrando ar, darllen a gwerthfawrogi llenyddiaeth a barddoniaeth Gymraeg gan awduron o Gymru, yn enwedig yng nghyfnod allweddol 2

Prifysgol Cymru
Y Drindod Dewi Sant
University of Wales
Trinity Saint David

Yr Athrofa
Centre for Education
Addysg i Gymru | Education for Wales

RHAGORIAITH

www.athrofa.cymru

Caffael yr iaith Gymraeg

Lle mae'r addysgu'n gyson dda neu'n well, mae ymarferwyr yn canolbwyntio ar drafod testunau gyda dysgwyr yn fanwl drwy brofiadau darllen ar y cyd â llyfrau lluniau, 'llyfrau mawr' neu destun ar sgrin. Mae ymarferwyr yn yr ysgolion hyn yn datblygu medrau datgodio, dealltwriaeth lythrennol, crynhoi a dod i gasgliad, ad drefnu, gwerthuso a gwerthfawrogi o oed cynnar. Tud. 92

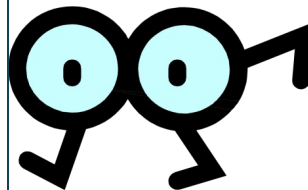

Dwyn i gof

Hunanfonitro

Delweddu

Cwestiynu

Yr Wyth Ymddygiad Darllen

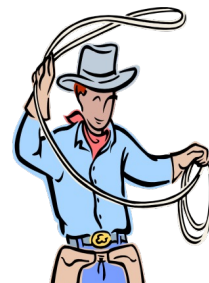
Dadansoddi a
Chysylltu

Dadansoddi a
Darllen Rhwng y
Llinellau

Dadansoddi a
Gwerthuso

Dadansoddi a
Chrynhoi

Tasg – yn eich grwpiau

Ys gwn i....?

Teitl y darn darllen:

Awdur:

Cyn darllen

Ar ôl darllen

Mwy na
thebyg yn
wir

Mwy na thebyg
yn anghywir

Gosodiad

Gwir

Gau. Ail ysgrifennwch y gosodiad yn gywir

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8

Asesiadau Personol Cenedlaethol ar Gyfer Darllen a Rhifedd

Mae asesiadau personol Darllen a Rhifedd i ddysgwyr ym Mlynnyddoedd 2 i 9 yn statudol ac ar gael i'w gwneud drwy gydol y flwyddyn ysgol. Nod yr asesiadau yw cefnogi cynnydd mewn sgiliau darllen a rhifedd.

Diben asesiadau personol

Mae asesiadau ar-lein mewn **darllen** a **rhifedd** wedi'u cynllunio i helpu athrawon a dysgwyr ddeall sut mae sgiliau darllen a rhifedd dysgwr yn datblygu a chynllunio'r camau nesaf. Eu bwriad yw cefnogi dysgu ac addysgu fel rhan o drefniadau asesu ehangach ysgolion o dan y Cwricwlwm i Gymru.

<https://hwb.gov.wales>

Tasg

Asesu dealltwriaeth.

Lluniwch gwestiynau addas i gyd-fynd gyda'r darn ddarllen.

Cŵn sy'n helpu pobl

Mae rhai cŵn yn cael eu hyfforddi i helpu pobl. Mae'n costio tua £50,000 i hyfforddi un ci. Mae'r cŵn dechrau dysgu yn ifanc iawn. Pan fydd y cŵn barod mae'n mynd i fyw gyda'r person sydd angen help. Mae'r cŵn mwynhau helpu'r person ac mae'r perchennog yn dibynnu ar y ci yn fawr iawn.

Cŵn clywed

Mae'r ci clywed yn cyffwrdd y person a'i bawen pan fydd yn clywed sŵn. Bob bore mae'r cŵn clywed y cloc lanwm ac yn deffro'r person. Os bydd tân yn y tŷ a'r cŵn clywed lanwm mwg, mae'n gorwedd o flaen y person i ddangos bod perygl. Pan fydd cloch y drws yn canu, mae'r cŵn arwain ei berchennog i'r drws.

Cŵn tywys

Mae cŵn tywys yn helpu pobl sy'n methu gweld o gwbl, neu bobl sy'n cael problem gweld, i deithio'n ddiogel. Mae'r cŵn yn dysgu sut i arwain y person o gwmpas pethau. Mae'r cŵn cerdded yn dawel wrth ochr y person. Yn y dref, mae'r cŵn aros ar ochr y ffordd tan y bydd hi'n ddiogel i groesi.

Stori wir

Ci John Fletcher, 34 oed, ydy Tammy. Mae hi'n dair oed. Mae Tammy a John yn byw yn America. Mae clefyd siwgr ar John. Mae Tammy yn gwybod pan fydd lefel siwgr John yn isel. Mae Tammy yn gwneud sŵn ac yn proci John. Rhaid i John wneud prawf wedyn i weld beth sy'n bod ar lefel y siwgr. Ond mae Tammy bob amser yn iawn.

Ci clyfar iawn ydy Tammy. Un diwrnod, roedd John yn sâl iawn. Roedd o'n gorwedd ar y llawr. Roedd ei lygaid ar gau a doedd o ddim yn gallu siarad. Felly, dyma Tammy yn defnyddio'r ffôn i gael help. Ond sut? Dydy ci ddim yn gallu ffonio! Roedd John wedi dysgu Tammy i wasgu 911 gyda'i thrwyn. Dyna'r rhif mae'n rhaid ei ffonio er mwyn galw ambiwlans yn America. Roedd Tammy wedi achub bywyd John ac felly cafodd hi wobr arbennig. Gwobr am ddefnyddio ffôn symudol i achub bywyd neu helpu person ydy hi. A pherchennog balch iawn ydy John!

Y pedwar sgil

Prifysgol Cymru
Y Drindod Dewi Sant
University of Wales
Trinity Saint David

Yr Athrofa
Centre for Education
Addysg i Gymraeg | Education for Wales

RHAGORIAITH

www.athrofa.cymru

Jeremy Miles AS

Datganiad gan Weinidog y Gymraeg ac Addysg: Llafaredd a Darllen Plant
16^{eg} Tachwedd 2021

'Mae sgiliau siarad, gwranddo a darllen yn hanfodol i bron â bod pob agwedd ar ein bywydau, o'r cartref i'r ysgol ac i fyd gwaith. Yn ogystal â bod wrth wraidd gallu cael mynediad at ddysgu, maen nhw hefyd yn galluogi datblygu perthynas â rhieni, â chyfoedion a chymunedau ehangach, ac yn gallu agor drysau i siarad am bynciau anodd, sy'n fuddiol i'n hiechyd meddwl a'n lles. Dyma pam mae gwella sgiliau darllen a helpu i gyffroi angerdd dros ddarllen yn ein hysgolion yn flaenoriaeth lwyr'.

<https://cofnod.senedd.cymru>

Prifysgol Cymru
Y Drindod Dewi Sant
University of Wales
Trinity Saint David

Yr Athrofa
Centre for Education
Addysg i Gymraeg | Education for Wales

RHAGORIAITH

www.athrofa.cymru

Sut mae datblygu sgiliau darllen a gwranddo yn y dosbarth?

Prifysgol Cymru
Y Drindod Dewi Sant
University of Wales
Trinity Saint David

Yr Athrofa
Centre for Education
Addysg i Gymru | Education for Wales

RHAGORIAITH

www.athrofa.cymru

Sut mae datblygu sgiliau darllen a gwrando yn y dosbarth?

Gwrando ar stori

Ail drefnu
brawddegau

Cardiau Darllen
Cadwyn

Gwrando a llenwi
bylchau

Ffeithiau partner A /
Partner B

<https://soundcloud.com/bookstart-dechrau-da>

Prifysgol Cymru
Y Drindod Dewi Sant
University of Wales
Trinity Saint David

Yr Athrofa
Centre for Education
Adding i Cymru | Education for Wales

RHAGORIAITH

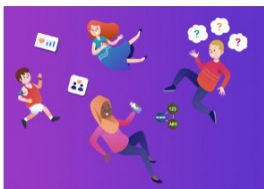
www.athrofa.cymru

Defnyddio testun fel sbardun ar draws y cwricwlwm.

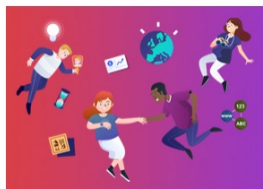
Meysydd dysgu a phrofiad

Y Celfyddydau Mynegiannol

Iechyd a Lles

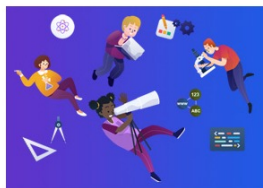
Y Dyniaethau

Ieithoedd, Llythrennedd a Chyfathrebu

Mathemateg a Rhifedd

Gwyddoniaeth a Thechnoleg

Tasg –
Defnyddiwch y llyfr i
gynllunio gweithgareddau
addas ar draws y chwe maes
dysgu a phrofiad.
Rhaid nodi ffocws iaith i bob
gweithgaredd.

Prifysgol Cymru
Y Drindod Dewi Sant
University of Wales
Trinity Saint David

Yr Athrofa
Centre for Education
Addysg i Gymraeg | Education for Wales

RHAGORIAITH

www.athrofa.cymru

Fframwaith Cymwyseddau i Athrawon – Lefel Darllen

Hyfedredd	Gallu crynhoi gwybodaeth o wahanol ffynonellau llafar ac ysgrifenedig, ail-greu dadleuon a disgrifiadau mewn cyflwyniad cydlynus. Gallu darllen straeon i ddysgwyr o bob oedran yn hyderus ac ystyrlon.	Darllen ar goedd yn naturiol ac eglur, dadansoddi testunau a'u his-destunau gan ymateb a chyfleu syniadau'n glir ac mewn ffordd briodol. Defnyddio unrhyw nodiadau'n effeithiol iawn er mwyn llywio'r wers.
Uwch	Gallu deall y rhan fwyaf o ohebiaeth, erthyglau papur newydd ac adroddiadau sydd wedi eu bwriadu ar gyfer siaradwyr rhugl, gyda chymorth geiriadur, a sganio trwy destunau hir i gael hyd i fanylion. Gallu darllen straeon yn eithaf hyderus ac ynganu'n gywir.	Darllen a dehongli testun ar goedd yn hyderus, trafod cynnwys a chyfeirio at dermau yn ddeallus. Defnyddio nodiadau'n effeithiol er mwyn llywio'r wers.

Tystiolaeth ar gyfer y portffolio

Uwch	Hyfedredd
Aseiniad academiaidd â ffynonellau (mwy nag un yn unig) Cymraeg. Recordiad yn darllen rhan o nofel Gymraeg ac yn trafod y testun yn drylwyr mewn grŵp e.e Clwb Darllen, neu'n trafod y cymeriad/au	Aseiniad academiaidd ag <u>amrywiaeth</u> o ffynonellau Cymraeg Recordiad yn darllen rhan o nofel Gymraeg ac yn dadansoddi'r testun yn estynedig mewn grŵp e.e Clwb Darllen

Rhan 2 - Adolygu ac Atgyfnerthu Rheolau laith y Tymor

Cyfle i hunan-adfyfyrio.

Mentimeter

<https://www.menti.com/also82mqfhe2>

Rydw i'n dysgu ym mlwyddyn 5 mewn ysgol yng <u>Nghaerffili</u> . PAM?	Mae plant blwyddyn 5 yn <u>plant</u> da. Maen nhw'n <u>dawel</u> ac yn <u>frwdfrydig</u> . PAM?	Merch dda Ysgol Gymraeg Gwers ddiddorol PAM?	un gwningen un gath un falwoden OND un <u>gi</u> PAM?	Dau <u>gi</u> a dwy gath Dau <u>lyfr</u> a dwy <u>wers</u> PAM?
ar <u>ddiwedd</u> y wers Croeso i <u>ddosbarth</u> Mr Puw PAM?	te a <u>choffi</u> PAM?	<u>Weloch</u> chi'r gêm rygbi? PAM?	<u>Fwytais</u> i ddim siocled. <u>Ddarllenais</u> i ddim llyfr. PAM?	<u>Phrynais</u> i ddim siocled. <u>Thalais</u> i ddim. <u>Chanais</u> i ddim. PAM?
Rhaid i chi <u>fynd</u> Ga i <u>fynd</u> ? PAM?	y <u>wers</u> y <u>ferch</u> y <u>gadair</u> ond y <u>bwrdd</u> PAM?	Mae fy <u>nghar</u> i yn y garej. Mae fy <u>nhŷ</u> i yn anferth. PAM?	Mae dy <u>gar</u> yn y garej Mae dy <u>dŷ</u> di yn anferth! PAM?	Mae ei <u>lyfr</u> e ar y bwrdd. Mae ei <u>wersi</u> e'n ardderchog. PAM?
Mae ei <u>llyfr</u> hi ar y bwrdd OND Mae ei <u>phensiliau</u> ar y bwrdd. PAM?	ei <u>hysgol</u> hi ond ei <u>ysgol</u> e PAM?	Pa <u>liw</u> ydy ffrog Siw? PAM?	Beth <u>wylio</u> ch chi ar y teledu neithiwr? PAM?	Helo bawb! Bore da blant! Hwyl fawr blant! PAM?
Y bwrdd <u>hwn</u> / y wers <u>hon</u> / y plant <u>hyn</u> PAM?	banana <u>ac</u> oren <u>a</u> mefus <u>ac</u> afal PAM?	Y bachgen Yr eliffant Mae'r eliffant yn llwyd PAM?	Y <u>ferch</u> ond y llygoden Yn <u>dda</u> ond yn lliwgar un <u>gath</u> ond un llygoden PAM?	Mae'r plant yn <u>dda</u> ond Mae'r plant yn <u>dawnsio</u> PAM?

Adolygu Rhannau Ymadrodd

Prifysgol Cymru
Y Drindod Dewi Sant
University of Wales
Trinity Saint David

Yr Athrofa
Centre for Education
Addysg i Gymraeg | Education for Wales

RHAGORIAITH

www.athrofa.cymru

Anodi – Darn darllen

Darllenwch y detholiad yn ofalus. Labelwch y canlynol:
Rhannau Ymadrodd
Nodweddion Gramadegol

*Her –nodwch hefyd y rhesymau gramadegol.

Cwis Rheolau Iaith y Tymor!

Prifysgol Cymru
Y Drindod Dewi Sant
University of Wales
Trinity Saint David

Yr Athrofa
Centre for Education
Addysg i Gymraeg | Education for Wales

RHAGORIAITH

www.athrofa.cymru

Unrhyw gwestiynau?

Prifysgol Cymru
Y Drindod Dewi Sant
University of Wales
Trinity Saint David

Yr Athrofa
Centre for Education
Addysg i Gymraeg | Education for Wales

RHAGORIAITH

www.athrofa.cymru

Dymuniadau gorau i chi. Manteisiwch ar bob cyfle.
Cofiwch gysylltu os oes cwestiynau'n codi tra ar leoliad.

Prifysgol Cymru
Y Drindod Dewi Sant
University of Wales
Trinity Saint David

Yr Athrofa
Centre for Education
Addysg i Gymraeg | Education for Wales

RHAGORIAITH

www.athrofa.cymru